

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 60 din. Plača in toži se v Ljubljani.

Istavo: Ljubljana, liceva ulica 23. Tel. 11.111. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštini hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Izhaia vsak ponedeljek, sredo in petek

Liubliana, sreda 5. februaria 1941

Cena posamezni številki din 1.50

Prepoved višjih cen

Novi guverner Narodne banke je v svojem nastopnem govoru napovedal, da si bo prizadeval, da se država ne zadoljuje več pri Narodni banki in da se drugod najdejo sredstva za potrebne državne obrambe. Vemo nadalje iz članka novega ministra za oskrbo in prehrano, da je dr. Protič odločen nasprotnik vsake inflacije. Tudi v listih se poudarja, da bo krenila državna finančna politika na pot stabilizacije tečaja dinarja.

Če pa se veljava denarja utrdi, če ne bo njegova kupna moč padala, potem je razumljivo tudi prizadevanje, da se cene ne smejo več zviševati. Na ta način tolmačimo tudi odredbo ministra za oskrbo in prehrano, da se ne smejo dovoljevati nobena nova zviševanja cen in da se morajo vse vlozene prošnje za zvišanje cen odkloniti.

Kakor je vse to prizadevanje razumljivo, pa je vendar treba vprašati, če je sploh mogoče, tako nenadoma in tako kardinalno presekat vsako gibanje cen. Kajti vse cene niso odvisne le od veljave nacionalnega denarja, temveč tudi od številnih drugih komponent. To zlasti velja za vse uvozno blago. Če se to blago v tujini podraži ali če tudi tuji prodajalci iz samega pohlepa po večjem dobičku zahtevajo višjo ceno, potem danes, ko je konkurenca izločena, ni druge rešitve, da pridemo do tega blaga, kakor če plačamo zahtevano ceno. Če pa se našemu uvozniku ne dovoli, da zviša ceno, čeprav na podlagi faktur dokaže, da se je cena blagu zvišala, potem mu pač ne preostaja nič drugega, kakor da se odpove uvozu blaga. Posledica tega bo torej, da tega blaga ne bomo dobili, da bo v tem blagu nastalo še večje pomanjkanje. Dokazano pa je, da večje pomanjkanje naravnost žene k višjim cenam. Bojimo se zato, da bo rodila uvodoma navedena prepoved čisto drugačne učinke, kakor pa se žele.

Pa tudi na domačem trgu bo ta prepoved napravila velike težave. Aprovizacija prebivalstva je vedno težavnejša, ker zahtevajo agrarni producenti vedno višje cene. Tako je že danes dosegla cena koruze višjo ceno, kakor pa je maksimirana. Po višji ceni pa prodajalci aprovizacijam blago tudi že nekateri zavodi. Kako naj se potem vzdrži cena na dosedanji višini, če pa te cene ne morejo spoštovati niti zavodi, ker je po tej ceni blago nedosegljivo?

Hvalevredno je prizadevanje oblasti, da se dvig cen ustavi. Toda tudi akcija za ustavitev dviga cen se mora pripraviti, ne pa kar hipoma dekretirati in izvesti brez vseh ozirov. Treba je ustvariti vsaj minimalne pogoje za znižanje ali vsaj ohranitev starih cen in šele potem se more kar na mah ustaviti vsako dovoljenje za zvišanje cen. Ali naj se znižajo produkcijski stroški ali davčni ali socialni ali kateri koli drugi, toda nekaj pozitivnega za znižanje cen se mora najprej storiti in šele potem more nastati stabilizacija cen. Kar čez noč pa se ne more presekat gibanje cen brez škode za gospodarstvo.

Kaj pa naj vendar store trgovci in tovarnarji, ki so že naročili blago po višjih cenah, če pa ne bodo smeli te poviške cen vkalkulirati v ceno blaga? Ali naj tovarne

ustavijo svoje obrate, ker ne smejo kljub podražitvi surovin zvišati cen svojih izdelkov? Ali naj ostanejo mestne aprovizacije brez živila, če jih ne dobe po starih cenah?

Takšna in podobna vprašanja se

postavljajo in iz njih sledi, da se tako dalekosežne odredbe ne smejo kar tako na hitro odrediti. Če se že izdajo takšne prepovedi, se mora določiti tudi prehodna doba, da se morejo gospodarski ljudje na nove določbe pripraviti. Zato

nujno priporočamo, da se tudi uvodoma omenjena prepoved spremeni, da ne bo povzročala nove motnje v našem gospodarskem življenju. Kajti v sedanji obliki jih mora povzročiti neizogibno — ali pa bo ostala le na papirju.

Če vzamemo sedaj za bazo, da bodo prispevki obrtnikov v novo obrtno zbornico znašali okrog din 700.000,—, če ostane pri sedanji višini doklad in pri neizpremenjenih taksah, in če za upravo tega aparata računamo skromno din 25 tisoč mesečnih izdatkov, potem dobimo rezultat:

din 700.000,—
manj „ 300.000,—
ostane din 400.000,—

Teh štiri sto tisoč dinarjev ostane torej za specialne izdatke in ustanove, ki so se sedaj vzdrževale pri skupni zbornici in so povprečno v zadnjih letih dosegale znesek nad din 630.000,— na leto.

Jasno je torej, da v materialnem pogledu slovensko obrtništvo veliko izgubi zaradi cepitve dosedanjega gospodarskega predstavništva in da bo morala nova obrtna zbornica, če bo hotela vsaj delno obdržati potrebe, ki so se stavile na njeno odgovornost, zvišati doklade in takse. To pa za nas ni nobena ugodnost in radovedni smo, kaj poreče k temu obrtništvo, ko niti za svoja združenja v današnjih časih ni moglo zbrati potrebnih sredstev.

Josip Rebek:

Zakaj smo zagovarjali skupno Zbornico?

Naj govore številke!

Pred približno dvajsetimi leti se je načelo vprašanje delitve naše zbornice in naenkrat se je porodila v vrstah obrtništva zahteva po ločeni zbornici. Že večkrat smo imeli priliko, da smo pojasnili prednosti in nedostatke enega ali drugega načina sestave zbornice. Povedali smo odkritosrčno, da v sestavi skupne zbornice obrtništvo ne more nič izgubiti, pač pa lahko izgubi mnogo, ako se uvede ločena obrtniška zbornica. Delo in avtoriteta ene kakor druge bosta pa ostali vedno enaki. Izkušnje z novo ustanovljenimi obrtnimi zbornicami v državi so pokazale, da te v svoji samostojnosti bistvenih uspehov svojim pripadnikom niso mogle nuditi in da se je moralo njih poslovanje vedno bolj osredotočiti na njih lastni materialni obstoj. Denarna sredstva so morala biti večja, če se je hotel vsaj prilično obdržati aparat v višini, ki jo je zahteval tekoči dnevni posel. Kakor vidimo pri vseh ostalih zbornicah, so sredstva za pospeševanje obrta in drugih namenov, ki so v zvezi s tako ustanovo, zelo pičlo odmerjena. Znani

so nam celo nekateri primeri, ko obrtništvo le s težavo vzdržuje svoje zbornice, ki morejo reševati le nanujnejše zadeve.

Mi v Sloveniji smo bili združeni z ostalimi gospodarskimi panogami v skupni zbornici, ki je baš z letošnjim letom zaključila svoje 90. letno delovanje. Priznati moramo, da je dosedanja skupna zbornica ustvarila mnogo dobrega in koristnega za obrtniški stan ter ga pod svojim okriljem močno čuvala in branila. Krivično bi bilo odrekati zasluge, ki so plod dolgotrajnega medsebojnega dela v skupni zbornici in prav je tudi, da damo vse priznanje odgovornim činiteljem, pa naj bodo ti iz trgovine, industrije ali obrti, kakor tudi odlično sposobnemu zborničnemu uradništvu.

Danes, ko se pristopa k razmejitvi dosedanjega skupnega dela, vsekakor ni odveč, ako še enkrat pregledamo statistične podatke, ki so nam na razpolago in si jih vzamemo za podlago pri bodočem delu v samostojni obrtni zbornici.

Razlika v višini din 110.123'50 je šla na račun celotne administracije in ostale režije, dasiravno bi moralo obrtništvo v tem času v razmerju svojega prispevka do celoletnih izdatkov še plačati:

din 1.732.600,—
manj „ 110.123'50
din 1.622.476'50

Torej je primanjkljaj din 1 milij. 622.476'50 bilo obrtništvo na boljšem in so bili za ta znesek v razdobju petih let oškodovani ostali odseki.

Promet sušaške luke v letu 1940.

Z izbruhom vojne so takoj nastale tudi velike težave za pomorski promet. Pomorske zveze med različnimi deželami, ki so se postopoma in z velikim trudom dosegle v celi vrsti let pred vojno, so začele padati ena za drugo. Gospodarstvo je dobivalo nove oblike, ker se je moralo prilagoditi novim razmeram. V vstopom Italije v vojno se je to stanje še zelo poslabšalo. Nadzorstvo nad pomorskim prometom se je poostriilo in ves pomorski promet med čezmorskimi in evropskimi državami se je znižal na najmanjšo mero.

Vse to je težko občutilo tudi naše pomorstvo. Naš izvoz po morju se je znižal, vendar pa smo do vstopa Italije v vojno še nekako vzdrževali nekatere zveze. Sredozemsko morje se je smatralo kot bazen z relativno precejšno varnostjo in čeprav je bila plovba po njem zmanjšana, vendar se je nekako le še mogla vzdrževati. Italijanski parniki, ki so vzdrževali stalne zveze s čezmorskimi kraji, so nam še vedno dovažali blago, ki je sicer obležalo za nekaj časa v italijanskih lukah in nekaj tega blaga je bilo še pred kratkim v italijanskih pristaniščih. Z vstopom Italije v vojno pa je postalo tudi Sredozemsko morje zaprto morje in plovba po njem je prišla pod dvakratno nadzorstvo, da so zveze s čezmorskimi kraji skoraj popolnoma zamrle. Grki so sicer skušali, da bi ohranili trgovino z Ameriko, toda pomorska zveza z Ameriko se le ni mogla vzdržati.

Mi smo imeli namero, da vzpostavimo zveze s čezmorskimi kraji ali vsaj z Lisbom ter Levanto. Teoretične možnosti so za to na vsak način bile, toda praktično je stvar izgledala čisto drugače. Po teoriji je sicer mogoče, da nevturalne države zamenjujejo blago po morju. Obseg te izmenjave pa določajo blokadne oblasti na podlagi kriterijev, ki jih same določajo. Blokadne oblasti ne dopuščajo, da bi se kupičilo blago za daljši čas. Dopuščajo prevoz samo manjših količin, kar pa ima za posledico, da to bla-

go ne more napolniti ladje ter se zato plovba sploh ne izplača.

Izvoz iz naših dežel v čezmorske kraje ni tako velik, da bi mogel nadoknaditi manjši dohodek od uvoznin. Poleg tega pa je tudi izvoz oviran z različnimi zaprekami. Tranzit blaga je sploh nemogoč, ker je nad tranzitnim blagom posebno veliko nadzorstvo. Dejansko je nam preostal samo še pomorski promet z Italijo. Toda vojna je tudi to možnost znižala in vedno več blaga je šlo po kopnem. Polagoma se je naš pomorski promet omejil na tuzemske zveze in le redko se je pokazala kaka tuja ladja v naših vodah.

Vse te razmere so pokazale svoj vpliv tudi na delo Javnih skladišč na Sušaku. V začetku l. 1940. je bilo v skladiščih 7000 ton blaga, postopno pa je ta količina narasla na 10.000 ton. Poslovanje pa je bilo neredno, kakor je bil nereden tudi pomorski promet. V prvem polletju so še pristajali tuji parniki v sušaškem pristanišču, v drugem polletju pa se je to nehalo in ves promet se je omejil na kosovno blago in na promet z Bolgarsko, Romunijo in Turčijo. Uvozniki in sušaškem pristanišču bi bil znatno večji, če bi vse blago prihajalo takoj v naše luke. Po zahtevi angleških blokadnih oblasti pa je moralo to blago ostati določeno dobo pod odgovornostjo prevoznika v tujih pristaniščih. Javna in svobodna carinska skladišča na Sušaku so si prizadevala, da bi se moglo blago takoj prepeleti v njih skladišča in bi skladišča odgovarjala za to blago na isti način kakor dosedaj prevoznik. Že je bilo upanje, da se bo to tudi doseglo, ko je vstopila Italija v vojno ter bilo s tem vse pokopano.

Drugo polletje ima zato za naš pomorski promet bolj znak likvidacije poslov, ki so bili sklenjeni v prvem polletju. Na Sušak so prihajale samo še manjše ladjice. Prav za prav se je ves uvoz reducirjal na uvoz ostankov blaga, ki so ostali v Italiji. Tranzit pa je popolnoma ugasnil.

Kaj so plačali in preieli obrtniki?

Iz statističnega gradiva vidimo, da so znašali dohodki obrtnega odseka Zbornice TOI v Ljubljani v razdobju 5 let, in sicer:

	na dokladah din	na taksah din	skupaj din
v l. 1935.	221.538	136.420	357.958
v l. 1936.	277.240	189.290	466.530
v l. 1937.	238.812	184.677	423.489
v l. 1938.	342.200	267.743	609.951
v l. 1939.	332.673	379.104	711.777
Skupaj:	1.412.471	1.157.234	2.569.705

V istem razdobju petih let pa so znašali specialni izdatki obrtnega odseka pri skupni Zbornici v gotovini:

v letu 1935.	297.400,—	din
v letu 1936.	475.570,—	„
v letu 1937.	425.810,—	„
v letu 1938.	628.836,—	„
v letu 1939.	631.966,—	„
Skupaj:	2.459.528,—	din

Po tem izkazu zaznamuje obrtni odsek zbornice po odšteti specialnih izdatkih samo v letu 1935. presežek din 60.558,— in v letu 1939. presežek 79.811'50 din, dočim zaznamuje primanjkljaj v letu 1936. din 9.040,—, v letu 1937. 2.321,— din, v letu 1938. pa primanjkljaj din 18.885,—.

Če odštejemo od skupnih dohodkov obrtnega odseka vse specialne izdatke, nam ostane v razdobju petih let samo prebitok din 110.123'50.

Pri tem pa moramo poudariti dejstvo, da so znašali za razdobje teh petih let celotni izdatki zbornice:

	din	% obrt. odseka
1935	3.310.560,—	10'5%
1936	3.340.997,—	12'6%
1937	4.935.085,—	11'6%
1938	3.771.442,—	18'5%
1939	4.423.299,—	16'3%

Skupaj v 5 letih 19.781.383,— dinarjev.

Ako vzamemo razmerje čistega donosa, ki ga je prispevalo obrtništvo v zbornico, k celoletnim izdatkom zbornice, potem znaša to odstotke, ki jih navajamo poleg celoletnih izdatkov zbornice.

Nato moramo vzeti še posebej v obračun zbornične izdatke za vse osebne in stvarne potrebščine zbornice s prispevki za pokojninski sklad v gori omenjenem razdobju, h katerim bi moralo obrtništvo tudi sorazmerno prispevati vsaj toliko, kolikor znaša razmerje donosa k celoletnim izdatkom. Potem takem izgleda račun osebnih in stvarnih potrebščin zbornice s prispevki za pokojninski sklad takole:

	Izdatki Zbornice din	%	Odpadajoči del na obrt. odsek din
v l. 1935.	2.693.394,—	10,5	282.500,—
v l. 1936.	2.418.930,—	12,6	304.100,—
v l. 1937.	2.762.170,—	11,6	320.100,—
v l. 1938.	2.360.037,—	18,5	435.700,—
v l. 1939.	2.399.740,—	16,3	390.200,—
Skupaj	12.634.271,—		1.732.600,—

Iz tega sledi, da je obrtništvo v petih letih prispevalo v zbornico din 2.569.705'50.

Dobilo pa je v istem razdobju za svoje potrebščine in obrtne namene nazaj din 2.459.528,—.

S toliko težavo vpostavljen pomorski promet je padel na najnižji obseg in ko bodo nastali znova normalni časi, bo treba vse veliko delo napraviti še enkrat, da bo Sušak zopet tako znan, kakor je bil pred izbruhom vojne. Seveda pa bi bilo sedaj delo nekoliko lažje, ker imamo bogate izkušnje in ker bo tudi potreba pomorskega prometa večja.

Vse nazadovanje pomorskega prometa se lepo vidi v statističnih podatkih o prometu v Javnih skladiščih na Sušaku v l. 1940. Ti podatki pravijo:

mesec 1940.	ton
januar	17.467
februar	9.389
marec	9.863
april	15.342
maj	12.815
junij	4.377
julij	1.152
avgust	3.029
september	1.091
oktober	1.617
november	1.448
december	930

Leta 1939. je znašal promet v javnih skladiščih na Sušaku še 94.652 ton, l. 1940. pa samo 78.520, v vsej drugi polovici l. 1940. pa samo še 8.267 ton, to je približno polovico toliko, kolikor je znašal samo v enem mesecu v predvojnem času.

Banski svet dravske banovine sklican

Banski svet dravske banovine se sestane 17. februarja ob 10. dopoldne v banski palači v Ljubljani. Banski svet bo razpravljalo o proračunu ter sklepalo o osnutku uredbe o spremembah uredbe o občinskih nameščilih.

Cene jedilnega olja na debelo

Kraljevska banska uprava - referat za kontrolo cen - opozarja vse trgovce, ki prodajajo jedilno olje na debelo, da je v smislu odločbe urada za kontrolo cen v Beogradu z dne 31. decembra 1940., števil. 12890/1940, dopustno na nabavno ceno olja pribiti največ din 070 kot brutozasluzek na 1 kg jedilnega olja.

V maloprodaji je dovoljen pribitek največ 15% na nabavno ceno. Prodajne cene na malo ne smejo določevati trgovci sami, temveč mora določiti prodajno ceno upravno oblastvo I. stopnje. To prodajno ceno je določiti na osnovi nabavne cene olja v sodih po 200 kg in velja ta cena za olje v vseh vrstah ambalaze.

S tem stopijo vsa prejšnja tozadevna navodila iz veljave.

Glede bučnega olja ostanejo prodajne cene v trgovini na veliko neizpremenjene. Vse poviške, kakor na primer povišek pri davku na poslovni promet, morajo nositi tvornice same.

Pogajanja o ceni ital. bombažnega prediva

Zastopniki italijanske industrije bombažnega prediva so povabili zastopnike naše tekstilne industrije na pogajanja, da se določijo cene italijanskemu bombažnemu predivu za prvo letošnje tromesečje. Ta pogajanja bodo v Opatiji, ker so naše pristojne ustanove sprejele to povabilo. Naši delegati odpotujejo v Opatijo 12. t. m.

Obljubljaja se svobodna prodaja petroleja

V Romuniji naročeni petrolej je že večina naložen v donavskih pristaniščih in bo dobavljen v Jugoslavijo, ko bo Donava leda prosta. Kakor se poroča iz Beograda, naša pristojna mesta razpravljajo o zopetni uvedbi svobodne prodaje petroleja, kakor hitro bi prišle prve pošiljke romunskega petroleja v Jugoslavijo.

Dve novi naredbi o kontroli uvoza

Kontrola uvoza kavčuka, pnevmatike in kavčukastih cevi

»Službene novine« z dne 31. januarja so objavile naslednjo naredbo:

Čl. 1. Uvoz nepredelanega kavčuka iz št. 100, 1, prečiščenega kavčuka iz št. 386, gume za avtomobilska kolesa iz št. 389 in cevi ter ovijal za pnevmatiko iz št. 393, 1 b uvozne carinske tarife iz vseh držav se postavlja pod kontrolo direkcije za zunanjo trgovino (v naslednjem samo direkcija).

Čl. 2. Proizvode, navedene v čl. 1. te naredbe smejo uvažati samo uvozniki, ki so registrirani pri direkciji ali pri od nje pooblaščenih organih ter na podlagi uvoznega potrdila.

Čl. 3. Uvozno potrdilo vsebuje:

1. številko potrdila,
2. številko, pod katero je uvoznik registriran,
3. ime ali naziv uvoznika in njegov sedež,
4. vrsto, količino, vrednost in izvor blaga,
5. carinarnico, ki bo carinila blago,
6. način plačila,
7. pogoje za izdajo potrdila,
8. rok veljavnosti potrdila,
9. opozorilo, v katerih primerih je potrdilo ob veljavo,
10. navodilo za carinarnico, ki bo blago carinila.

Uvozno potrdilo more vsebovati tudi druge postavke v smislu uredbe o kontroli zunanje trgovine.

Vsakemu potrdilu se mora priložiti kontrolni list, ki ga mora pristojna carinarnica po izvršenem carinjenju v petih dneh dostaviti direkciji.

Čl. 4. Uvozna potrdila izdaja registriranim uvoznikom na njih zahtevo direkcija ali od nje pooblaščenih organih v okviru določenega načrta izmenjave.

Carinske oblasti ne smejo izvršiti uvoznega carinjenja, če v čl. 1. naredbe navedeni predmeti nimajo uvoznega potrdila.

Uvozno potrdilo je javna listina in neodsvojljivo ter neprenesljivo na drugo osebo. Zlorabe se kaznujejo po kazenskem zakonu, kar ne izključuje kazni, predvidene po tej naredbi.

Čl. 5. — Uvozniki, ki hočejo še nadalje v čl. 1. navedeno blago uvažati, morajo v 15 dneh po uveljavljenju te naredbe vložiti na direkcijo prošnjo za registracijo. Tej prošnji morajo priložiti:

1. Overjen in kolkovan prepis obrtnega dovolila ali pooblastila v smislu § 456. obrtnega zakona.
2. Potrdilo pristojne strokovne prisilne združbe (združenja industrijev ali obrtnikov) o članstvu pri njej, ki mora biti izdano po uveljavljenju te naredbe. Trgovcem-uvoznikom mora potrdilo o pripadnosti prisilnemu združenju overiti pristojna zbornica.
3. Zadruga morajo priložiti prepis pravil.
4. Seznam uvoženih količin blaga iz čl. 1. v l. 1938. in 1939. ali 1939. in 1940. z navedbo številke in datuma uvoznih carinskih deklaracij (količina in vrednost) in carinarnice, preko katerih se je blago uvozilo. Priložiti se morajo izvirne uvozne carinske deklaracije, ki se po primerjavi vrnejo. Če se ne morejo priložiti izvirne deklaracije, se mora predložiti overjen izpisek iz uvoznega kontrolnika min. za finance, iz katerega mora biti razvidno, koliko blaga iz čl. 1. te naredbe je uvoznik v teh letih uvozil. Uvoznik mora priložiti prošnji za registracijo navedene priloge, če jih ni že prej predložil direkciji.

V register se vpišejo uvozniki, ki dokažejo, da spolnjujejo navedene pogoje. O izvršeni registra-

ciji mora direkcija prosilca obvestiti z odlokom.

Čl. 6. — Po registraciji mora uvoznik v 15 dneh pri direkciji oz. od nje pooblaščenih organih položiti varščino 20.000 din v gotovini ali v državnih ali banovinskih vrednostnih papirjih ali hranilnih knjižicah zavoda, za katerega jamči država ali samouprava. Zadruga, ustanovljene po zakonu o gospodarskih združenjih, ki uvažajo navedeno blago, polože 5000 din kavcije. Kavcija služi kot jamstvo za natančno izvrševanje predpisov naredbe in pogojev, označenih na uvoznem potrdilu. Varščina se vrne, ko preneha registracija, razen v primeru čl. 8. te naredbe.

Omenjeni vrednostni papirji se polagajo po borznem tečaju dneva položitve, ne pa čez nominalno vrednost. Če borzna vrednost položenih papirjev pade za 10% izpod borznega tečaja dneva, ko se je kavcija položila, mora lastnik kavcije takoj dopolniti kavcijo do polnega zneska določene vsote.

Če borzna vrednost vrednostnega papirja skoči za 10% nad borzni tečaj dneva, ko se je kavcija položila, mora lastnik kavcije zahtevati od pristojne oblasti vrnitev onega dela vrednostnih papirjev, ki presega prvotno vrednost položene kavcije.

Dospete obresti oz. kuponi vrednostnih papirjev se morajo lastniku kavcije na njegovo zahtevo dati na svobodno razpolaganje, če je ta položil kavcijo v polnem predpisanem znesku.

Čl. 7. — Registracija preneha z izbrisom uvoznika:

1. če ne položi o pravem času varščine,
2. na podlagi njegove izjave, da se črta iz registra uvoznikov,
3. če preneha izvrševati obrt ali če preneha veljavo obrtnega dovoljenja ali pooblastila,
4. če nastopi primer iz čl. 8. te naredbe.

Čl. 8. — Direkcija oz. od nje pooblaščenih organih morejo po iz-

vedenem postopku ustaviti začasno izdajanje uvoznih potrdil, če

1. se uvoznik ne ravna po predpisanih pogojih,
2. ne nabavi določene vrste blaga ali določenega izvora,
3. ne kupi blaga po določenih cenah,
4. ne pošlje v pravem času podatkov o zalozah blaga in o cenah, po katerih je kupil blago in če
5. ne pošlje podatkov o proizvodih, ki jih izdeluje iz blaga iz čl. 1. te naredbe.

Trajno se ustavi izdaja uvoznih potrdil uvoznikom, katerim je bila izdaja teh potrdil trikrat začasno ustavljena v 24 mesecih.

Trajna ustaveitev potrdil povzroči izbris iz registra uvoznikov ter izgubo položene varščine v korist posebnega proračuna direkcije.

Čl. 9. — Ta naredba stopi v veljavo na dan razglasitve v »Službenih novinah« (dne 31. januarja), določbe čl. 2. in 2. odstavka čl. 4. pa v 30 dneh potem, ko stopi ta naredba v veljavo.

Naredba o kontroli uvoza kož in usnja, krzna in strojilnega materiala

»Službene novine« z dne 31. I. so objavile tudi naslednjo naredbo:

Čl. 1. Uvoz surove in suhe kože iz št. 76, usnja in usnjenih izdelkov iz št. 370 do 381, krzna in krznenih izdelkov iz št. 382 in 383, skorje za strojenje iz št. 97 in ekstraktov ter snovi za strojenje kož iz št. 230 uvozne carinske tarife iz vseh držav se postavlja pod kontrolo direkcije za zunanjo trgovino.

Vsi ostali členi od 2. do 9., ki je zadnji člen, so popolnoma identični s členi, kakor so navedeni v prej objavljeni naredbi o kontroli uvoza kavčuka itd.

Ker je verjetno, da bodo tudi nove naredbe o kontroli uvoza raznih predmetov enake, naj bralci danes objavljeno naredbo shranijo, ker ne moremo vedno znova objavljati vse besedilo teh naredb.

Dve vprašanji

Med občinstvom, zlasti pa še med trgovci na deželi, ki so živo prizadeti, če ni vse glede cen in aprovizacije v redu, se vsak hip postavljajo vprašanja: Zakaj je tako? Zakaj ni prav urejeno? Mnoga teh vprašanj so prav zelo utemeljena, mnoga pa tudi zahtevajo v interesu celote odgovor. Za danes objavljamo dvoje takih vprašanj, ki smo jih prejeli od uglednega trgovca na Dolenjskem ter upamo, da bodo oblasti na to vprašanje tudi odgovorile.

1. Zakaj se prodaja petrolej v krškem srezu poljubno brez nakaznic, v novomeškem pa organi finančne kontrole strogo nadzorujejo prodajo in za vsak prodan liter zahtevajo potrdilo?

2. Pred štirinajstimi dnevi so objavili naši časopisi vest, da se bo kvas pocenil, in sicer, da bo cena din 31 za kg. Ostalo je pri starem in moramo plačevati kvas po din 36 za kg.

Prosimo za pojasnilo, zakaj velja kilogram kvasa 5 din več, kakor pa je bilo javljeno.

Politične vesti

Za pravosodnega ministra je imenovan minister brez listnice dr. Konstantinović, dosedanji minister za pravosodje dr. Lazar Marković pa je postavljen na razpoloženje.

Madžarski parlament je danes soglasno ratificiral pakt o prijateljstvu z Jugoslavijo.

Bolgarski kmet. minister Bagrjanov je podal ostavko, ki jo je motiviral s tem, da je prišlo med njim in ostalimi člani vlade do nesoglasja v gospodarskih vprašanjih. Seje vlade se Bagrjanov ni več udeležil, dočim so se udeležili seje vsi drugi ministri. Odstop ministra Bagrjanova je kralj sprejel. Z začasnim vodstvom kmetijskega ministristva je poverjen min. predsednik Filov.

Novi nemški poslanik v Bukarešti je na obletnico nar. soc. revolucije imel govor, v katerem je izrekel tudi naslednje besede: Vemo, da smatra Hitler generala Antonescua za voditelja romunske države in upamo, da bodo tudi nacionalni krogi in zdrave sile države, ki so nam v duhovnem pogledu blizu, z generalom Antonescocom v interesu Romunije in Nemčije.

Sovjeti zanikajo, da bi pošiljali Turčiji orožje oz. da bi se zavezali, da bodo z orožjem podpirali Turčijo v primeru nemškega pritiska.

Italijanski list »Oggi« razpravlja o vojnem položaju ter svari pred iluzijami v zvezi z bližnjo ofenzivo proti Angliji. Kadar se govori o napadu na Anglijo, se mora misliti ne samo na prehod čez Kanalski preliv, temveč tudi na to, da je na angleškem otoku pripravljena močna vojska, ki jo je treba premagati.

Ansaldio piše v listu »Il Telegrafo« o položaju italijanskih čet v Albaniji in Afriki ter pravi: Ne

skrbite nič, ker bodo Nemci Angleže gotovo pritisnili ob tla in bodo gotovo zmagali. Nato poziva delavce, da zvišajo proizvodnjo in v ta namen zvišajo število delovnih ur.

Mornariški minister Darlan je odpotoval v Pariz, da se sestane z Lavalom. V zvezi s Hitlerjevimi odgovorom in ustanovitvijo nove stranke v Parizu poročajo nekateri listi iz Vichya, da se pripravljajo načrt, po katerem bi vso oblast v Franciji prevzeli trije možje. Laval bi prevzel zunanje, propagandno in policijsko ministristvo, ostala dva ministra pa bi bila mornariški minister Darlan in gen. Huntzinger. Minister Flandin bi odpadel iz vlade, maršal Pétain pa bi bil samo predsednik republike in samo nominalno predsednik vlade.

»Basler Nachrichten« pa poročajo iz Vichya, da vlada maršala Pétaina ne bo pristala na nobene koncesije, ki ne bi bile v skladu s francosko častjo. Francija hoče braniti svoje brodogradne in svoje kolonije. Maršal Pétain je odločen, da lojalno izvajajo določbe premirja, nikakor pa ne bo pristati na stvari, ki bi bile izven tega okvira.

Zastopniki francoskih rudarskih podjetij so se sestali prvič po sklenitvi premirja ter sprejeli naslednje sklepe: Odpraviti se mora reakcionarstvo, ki je proti delavcem. Podpirati treba delavce, ki so prišli zaradi vojne ob zasluzek. Potrebno je politično sodelovanje v Evropi z naslonitvijo na francosko-nemško sodelovanje.

Eden je v spodnji zbornici izjavil, da priznava britanska vlada pravico Halle Selasija na abesinski prestol.

Willkie ni potoval v Anglijo samo zato, da spozna položaj Angleže, temveč je bilo tudi v zvezi z njegovim načrtom, kako čim bolj poglobiti zvezo med Anglijo in Združenimi državami. Med obema naj bi se ustanovila gospodarska in socialna zveza. Angleži bi se mogli prsto naseljevati v Združenih državah, Amerikanci pa v Angliji. Izenačila naj bi se tečaja funta in dolarja. Medsebojno naj bi se izmenjavale tudi vse industrijske izkušnje in iznajdbe obeh držav.

Wendel Willkie je bil večeraj sprejet od angleškega kralja v avdienci. Po avdienci je odpotoval v letalom na Irsko, kjer se je sestal s predsednikom Irske De Valero. Willkie je po tem sestanku izjavil, da se je pot na Irsko splašala.

Na libijskem bojišču se britanske čete koncentrirajo zapadno od Derne. Angleži so pripeljali topove in sedaj močno obstreljujejo italijanske položaje. Pričakujejo, da se bo tu razvila velika bitka, ker se je odločil maršal Graziani, da brani Bengazi.

Na libijski fronti so Angleži zavzeli mesto Cirene, ki leži 80 km zapadno od Derne.

Na eritrejski fronti so britanske čete po zavzetju Agordata napredovale v smeri proti Kerenu, ki je ob železniški progi iz Agordata v Masavo. Britanske čete so zavzele tudi mesto Barento, ki leži južneje od Agordata. Na etiopski fronti prodirajo britanske čete, močno podpirane od abesinskih upornikov, proti Gondarju. Tudi v Italijanski Somaliji in v južni Etiopiji se nadaljuje britansko protiranje.

Angleško letalsko ministristvo navaja, da so Angleži v januarju uničili 214 letal, večinoma v Sredozemskem morju, sami pa so izgubili 34 aparatov.

Nad sto britanskih letal je napadlo Boulogne in Ostende. Prišlo je do zračnega boja med nemškimi in britanskimi letalci. Po angleških vesteh so izgubili Nemci 4 letala. Nemci pa poročajo, da so zblili tri angleška letala.

Nemška letala so napadla angleške ladje v Tobruku in Bardiji ter potopila tri ladje. Angleži tega poročila ne potrjujejo.

Po uradnih podatkih so Italijani v treh mesecih sestrelili nad grškim bojiščem 104, verjetno pa celo 157 grških in angleških letal, sami pa izgubili samo 20 letal. Italijanski bombniki so v tem času izvršili 550 bombnih napadov.

Grki poročajo, da so dosedaj ujeli skupno 18.500 italijanskih vojakov.

Po švedskih vesteh ima Nemčija danes štirikrat toliko podmornic kakor ob začetku vojne. Vse podmornice so kar najmodernejše.

V Johannesburgu v Južni Afriki so vojaki na dopustu napadli pristava Hertzogove politične organizacije, ki je proti udeležbi Južne Afrike v vojni. Policija je le s težavo in s pomočjo bomb za solzenje vpostavila red.

Poslanik londonske nizozemske vlade v Tokiu je obiskal japonsko zunanje ministristvo in tu izročil protest svoje vlade proti vsakemu poskusu vključevanja Nizozemske Indije v neki vzhodno-azijski blok. V zun. ministristvu so odgovorili, da je treba najprej razčistiti položaj nizozemske vlade v Londonu.

Japonska admiraliteta sporoča, da so se japonske čete izkrcale v Kvantungu.

Denarstvo

Pred sestankom posvetovalnega odbora za bančništvo

Koncem tega tedna se sestane posvetovalni odbor za bančništvo pri trgovinskem ministru. Pri tem sestanku ne bo delegatov iz Hrvaške, ker imajo ti svoj lastni odbor, ki je zasedal pretekli teden. Prihodnji teden pa se sestane koordinacijski odbor, v katerem je po pet članov iz Hrvaške in vse ostale države. Ta bo proučil vsa najvažnejša vprašanja in nato predlagal potrebne zakonske predpise.

Odbor naj bi pripravil uredbo o ureditvi poslov s hranilnimi vlogami pri drž. denarnih zavodih, najbrže pa tudi pri zasebnih. Kot drugo vprašanje pride na dnevni red zakon o bankah, ki naj zlasti uredi vprašanje nalaganja vlog, povečanje nadzorstva nad upravni in nadzorstvenimi odbori, katerih odgovornost naj se natančno določi. Tudi naj se uredi vprašanje izvajanja predpisov trgovinskega zakona glede likvidacije obstoječih in ustanavljanja novih denarnih zavodov. S temi novimi zakonskimi predpisi naj bi se dosegla podlaga za saniranje našega denarništva.

Uradni tečaji za februar 1941.

Minister za finance je predpisal za februar naslednje uradne tečaje:

1 napoleon dor	din 350—
1 zlata turška lira	398/30
1 angleški funt	217/50
1 ameriški dolar	55—
1 kanadski dolar	54—
1 nemška marka	17/82
1 belga	7/13
1 pengó	8/76
1 brazilski milreis	2/95
1 egiptovski funt	215/50
1 palestinski funt	214/50
1 urugvajski pezos	18/50
1 argentinski pezos	12/40
1 čilski pezos	1/25
1 turška papir. lira	34—
100 francoskih frankov	119—
100 švicarskih frankov	1276—
100 italijanskih lir	228/80
100 nizozem. goldinarjev	2365—
100 bolgarskih levov	46—
100 romunskih lejev	28—
100 danskih kron	860/35
100 švedskih kron	1310—
100 norveških kron	1012/50
100 pezet	510—
100 drahem	38/50
100 čeških kron	150/50
100 slovaških kron	150—
100 finskih mark	90/10
100 iranskih (perz.) rialov	100—

Tem tečajem je že prištet pribitek (»prime«).

Občinska hranilnica na Vrhniki se je s 1. januarjem odpovedala zaščiti ter izplačuje sedaj vse stare vloge neomejeno.

Promet na Ljubljanski borzi v januarju 1941.

Devize

Skupni zaključki znašajo v januarju din 53,651.178, kar je v primeri z decembrom 1940. za približno 21,5 milij. dinarjev manj. Če pa primerjamo letošnji devizni promet z onim v januarju 1940, ki je znašal nekaj manj kot 45,5 milij. dinarjev, tedaj vidimo, da so devizni zaključki narasli za blizu 8,25 milij. dinarjev.

Pretežni del zaključkov odpade zopet na devizo Berlin, saj je bilo v čekovnih markah prometa za skoraj 43,25 milij. dinarjev, dočim je bil znatno manjši promet v devizi Curih (10 milij. dinarjev). V devizi New York je bil pa naravnost neznaten promet, t. j. komaj 0,38 milij. dinarjev. Povsem drugo razmerje pa kaže devizni promet v januarju 1940, kjer je bilo v devizi Berlin perfektuirano za okoli 24,73 milij. dinarjev, v New Yorku za približno 18,18 milijona dinarjev, a v Curihu le za ca. 1,64 milij. dinarjev deviznih zaključkov. Nasprotno pa je znašal promet v nemških markah v decembru nad 64,07 milij. dinarjev, v Curihu nad 7,68 milij. din, a v New Yorku blizu 3,2 milijona dinarjev.

Efekti

Tendenca za državne vrednostne papirje je bila v januarju trd-

na oz. stalna, prometa ni bilo. Nasprotno pa je bila tendenca za privatne efekte večidel trdna oz. čvrsta, dočim je bilo nekaj prometa v delnicah Ljubljanske kreditne banke, in sicer dne 16. januarja na bazi din 45— za kos.

Notice državnih efektov so bile:

	2. jan.	3. febr.
7% invest.	101— 103—	100/50 101/50
8% Blair	106— 110—	106— 108—
7% Blair	97— 100—	101— 103—
7% Seligm.	102— —	102— 104—
4% agr. obv.	57— —	56— 58—
6% begluš.	84— 86—	85— 86—
7% stabiliz.	97— —	97— 99—
6% dalmat.	82— 83—	81/50 82/50
2 5/8% v. šk.	465— 467—	478— 481—

Povsem nespremenjeno in dosledno na bazi din 142— (za denar) so beležile delnice Kranjske industrijske družbe, Jesenice. Nasprotno pa so delnice Trboveljske premogokopne družbe v začetku nekoliko popustile ter beležile nekaj časa na bazi din 355— za denar in din 365— za blago, nato sredi januarja okrepile svoj tečaj za pet poenov, od 20. t. m. dalje notirale din 365— v povpraševanju in din 375— v ponudbi vse do danes (4. II. 1941), ko je bil dosežen najvišji tečaj, in sicer din 370— za denar ter din 380— za blago. Ostali vrednostni papirji niso beležili.

Blagovno tržišče

Žito

Tendenca za žito in deželne pridelke ter mlevske izdelke je bila ves čas čvrsta oziroma trdna. Promet je bil zelo slab, cene so v neprestanem porastu razen maksimalnih cen. Tako sta ostali brez notic koruza in pšenica v službeni tečajnici ljubljanske borze, ker velja za pšenico še vedno stara cena iz septembra 1940. Prav tako nista več notirala rž ter ječmen, dočim je notiralo proso din 385 do 390 v začetku januarja t. l., danes pa din 410—415, dalje oves din 332/50 do 335— oziroma danes din 410— do din 415— nalik ajdi, ki je v začetku januarja beležila še din 385— do din 390— za 100 kg franko vagon nakladalna postaja, plačljivo proti duplikatu.

Pšenična moka (baška in bantska) 0, 0g, 0gg je notirala 2. I. 1941 na bazi din 840—, enotna krušna moka pa din 455— za 100 kg, bruto-neto, inkluzivno pro-

metni davek, brez vreč, franko skladišče Ljubljana, plačljivo ob prejemu; danes pa notira 0, 0g in 0gg že din 850—, a 85% enotna krušna moka din 500—. Slično so se podražili tudi enotni otrobi na din 250—, medtem ko so v začetku januarja notirali din 220— za 100 kg pšeničnih, bruto za neto, brez vreč, inkl. prometni davek, franko Ljubljana-skladišče, plačljivo pri prevzemu.

Deželni pridelki

so v ceni v januarju tudi nekoliko narasli, predvsem krompir, ki se je podražil za približno din 50— pri 100 kg, dalje seno in slama, ki notirata danes za din 15— več kakor v začetku decembra, ter fižol ribničan in prepeličar, katerih cena je danes faktično že za din 50— višja nego v začetku prejšnjega meseca. **Današnje notice** so za krompir din 190—, za oneida vrsto celo din 200—, za seno (sladko) din 140—, za pšenično slamo pa din 80—; fižol prepeli-

čar notira danes din 600— do din 650—, ribničan pa din 550— do din 600—. Vse gornje notice je razumeti za 100 kg franko vagon slovenska nakladalna postaja, plačljivo proti duplikatu.

Les

Tendenca je trdna, promet nezadovoljiv, cene v stalnem porastu kar se tiče mehkega blaga, dočim so cene za hrastovino in bukovino bolj ustaljene. Na ljubljanski borzi so bile v januarju prodane smrekove-jelove deske po tečaju din 700 (16 cm, 24 mm, 4 m) v tombante kakovosti, dalje parjena bukovina, I/II, (14 cm, 2 m), paralelno obrobjeno blago, ter parjene, paralelno obrobjene bukovne deske (14 cm, 1'80 m), večji del prvovrstno blago po tečaju din 950— ter smrekove deske na bazi din 800—.

Tesani trami v debelejših dimenzijah so bili prodani na bazi din 450—, din 475— in din 510, tanjši trami po din 350— in din 370—, mecesnove deske-plohi od 16 cm, 18-48 mm, 4 m, zdravo monte blago, paralelno in ostrobro pričeljeno din 1.300—, 1250 in 1.320— za 1 m³ franko vagon nakladalna postaja. Jamski les je bil zaključen na bazi din 200—, din 210— ter din 220—, celulozni les pa na bazi din 250— oziroma din 270— za 1 m³ franko vagon.

Dvig cen mehkega blagu je bil različen; tako se je podražilo rezano blago (deske) za din 50— do din 100— pri kbm, škorote celo za din 150— pri kbm, znatno manj pa trami. Na ljubljanski borzi notirajo hodi monte kakovosti v I/II kvaliteti še vedno od din 300— do din 350—, bordonali merkantilni 340 do 370 din, filerji 320 do 360 din, paralelne škorote (16 cm) 710 do 810 din, deske-plohi, paralelni od 16 cm pa 600 do 650 din. Hrastovi hodi I/II od 30 cm v premeru notirajo 310 do 460 din, hrastovi bordonali 850 do 1100 din, hrastove deske-plohi (bousi) pa 980 do 1140 din. Hrastovi frizi, prvovrstno blago, v širini 5—7 cm notirajo 1000 do 1190 din, v širini 8 do 12 cm pa 1200 do 1350 din za 1 kbm. Mecesnove deske-plohi v I/III kakovosti notirajo danes od 1200 do 1400 din za 1 m³ v dolžini 4 m, od 16 cm dalje, 18, 24, 38 in 54 mm. Neobrobjeni plohi v I/II. kvaliteti beležijo za brest 800 do 900 dinarjev, javor 750 do

850 dinarjev, jesen 850 do 950 dinarjev in lipa 740 do 840 dinarjev za 1 m³ franko vagon slovenska nakladalna postaja.

Situacija na lesnem tržišču še vedno ni povsem zadovoljiva, kajti na eni strani primanjkuje izdelanega blaga, dočim na drugi strani kljub močnemu povpraševanju ni mogoče ustreči vsem zahtevam, ker vremenske nepravilne otežkočajo produkcijo tako na žagah, kakor tudi na gozdnih posestvih. Baš zato cene iz dneva v dan neprestano rastejo tako, da jemlje ta nevzdržni dvig cen manjšim producentom vso voljo, zlasti kmetom, za prodajo okroglega lesa. Iz spekulativnih razlogov pa tudi drugi producentje ne marajo vnovčiti svoje sicer dokaj skromne zaloge, kar seveda primora kupce, da gre do s cenami še više. Razen teh okolnosti pa je važen razlog za takšen dvig cen izdelanemu lesu tudi druginja pri drugih življenjskih potrebščinah ter pri delavskih mezdah.

Zaloge so kakor rečeno že skorajda povsem izčrpane, produkcija pa je omejena zaradi trdovratne zime. Veliko je povpraševanje zlasti po mehkeem rezanem blagu, slabo pa po rezani bukovini, a srednje po hrastovem blagu. Zelo močno zanimanje vlada za drva in zlasti za oglje, ki ga pa sedaj sredi največje zime ne producirajo več, saj je tudi produkcija drv malone povsem onemogočena za nekaj časa. **Znanih uredb o maksimalnem cen drom** se danes že prav za prav nihče več ne drži, kajti tudi vojaška oblast sama prezira te določbe, ko nudi za izdelana drva znatno višje cene kot so sploh dovoljene po maksimalno, t. j. oblastveno določeni tarifi. Seveda spoštujejo te predpise še najmanj kmečki producentje, ki so v eni roki tudi glavni prodajalci svojih zalog! Drva za izvoz notirajo danes 23 do 26 bukova, oziroma 20 do 23 hrastova, dočim je oglje zaradi malenkostnih zalog in velikega povpraševanja porastlo v ceni že na 150 do 170 din za 100 kg franko vagon.

Izvoz je slab deloma zaradi vremenskih neprilik, deloma zaradi pomanjkanja vagonov, a deloma tudi zaradi pomanjkanja novih licenc, ker so vse stare že domala povsem izčrpane. Izvažamo še vedno več v Italijo zaradi ugodnejših cen in boljših produkcijskih pogojev, manj pa v Nemčijo, ki nam ponuja vsekakor prenizke cene.

Izgledi niso rožnati, tudi cene bržkone ne bodo še nadalje rastle, vseeno pa je treba računati z normalnimi vojnimi prilikami, ki včasih kar nenadno povzročajo velika presenečenja.

Amerika na prehodu

Ch. A. in M. B. Beard

(Nadaljevanje.)

V mesecih maju in juniju je Vrhovno sodišče končno pokazalo zobe: razveljavilo je važne zakone kongresa. Zdelo se je, da hoče to vzvišeno sodišče uporabiti svojo suverenost za reševanje narodne krize. Prva izmed treh uničujočih odločb je razveljavila zakon o železničarskih pokojninah,* ki je bil del že objavljene programa socialne zakonodaje.

V imenu sodišča je podal to mnenje sodnik Roberts. (Se preden je postal sodnik, je bil ta mož v nekem svojem govoru za ameriške bančnike izjavil tole: »Ali naj preidemo v socializem ali pa ste vi in drugi vam enaki pripravljene, da zavirate rokave za dobri, stari anglosaški individualizem.« Iz vse njegove pravniške razlage, zakaj se železničarski zakon zavrača, je gledala njegova socialna filozofija. Zakon je bil »poskus, da v socialne namene zavaruje določeno vrsto nemeščencev pred zavisnostjo v staro-

* Železnice so v USA zasebna podjetja. — Op.

sti« in je torej kršil lastninske pravice.) Zanimivo je, da so štirje od devetih sodnikov, in sicer predsednik sodišča Hughes in sodniki Stone, Brandeis in Cardozo glasovali za veljavnost tega zakona. Zakon je bil torej razveljavljen le s petimi glasovi proti štirim in pri razlagi manjšinskega mnenja je predsednik tolmačil ustavo ravno nasprotno ko večina sodišča.

Zakon o kmetiskem moratoriju iz leta 1934. pa je bil zavržen soglasno. — A največjo pozornost je vzbudila soglasna odločitev sodišča, da je NIRA neustavna. Navdušenje, s katerim je bil ta zakon svojčas sprejet, je že minilo. Napadali so ga poslovni ljudje, ki so ga bili prej pozdravljali, nasprotniki združb in nekateri delavski voditelji. Prišlo je pač tako, da nobena od teh prizadetih strank ni dobila vsega, kar je bila od tega zakona pričakovala. Uvedba sodelovanja namesto džungelskega zakona — boja vseh proti vsem — se je izkazala kot Herkulovo delo brez Herkula. Mnenje sodišča je ob tej priliki podal predsednik in zdelo se je, da hoče zatreti vsakršno možnost za določevanje delovnega časa in

mezd po zveznih zakonih, češ da spadajo te odločitve v pristojnost posameznih držav.

Wallstreet je najprej z velikim navdušenjem sprejel razsodbo Vrhovnega sodišča in tečajji na borzi so poskočili. Toda že prihodnji dan so si ljudje premislili. Tekstilni industrijanci iz Nove Anglije (severo-vzhodne države) niso bili nič navdušeni za obnovljeno konkurenco tekstilnih tvornic na jugu, ki so vedno plačevale precej nižje mezde. In za Ameriško delavsko zvezo je izjavil predsednik W. Green, da bo zniževanje mezd po tej razsodbi znak za vrsto mezdnih stavk. Bilo hišo so preplavljale brzojavke, naj predsednik Roosevelt še reši, kar more. Tečajji na borzi so že naslednji dan zopet padli.

Štiri dni nato je predsednik Roosevelt sprejel predstavnike tiska, to pot brez običajnega nasmeha. Izjavil je, da Vrhovno sodišče razlaga ustavo po zastarelih pojmih minulih časov. Rekel je, da ta odločitev sodišča ogroža tudi druge njegove zakone, n. pr. o. kmetijstvu, o vrednostnih papirjih in vso socialno zakonodajo. Precej ostro je predsednik omenil, da Vrhovno sodi-

šče sicer priznava zvezno pristojnost na rudarskem področju — kadar gre za ukrepe proti stavkojočim rudarjem, da pa je nasprotnega mnenja, kadar gre za urejevanje mezd in delovnega časa. Na splošno je bilo na tej konferenci vidno, da predsednik Roosevelt pričakuje — sicer ne državljanske, pač pa — ustavno vojno: »če bi ustava onemogočila njegov zvezni program za ureditev gospodarskih razmer.« Z drugo besedo povedano — predsednik Roosevelt je sprejel boj.

Po tej izjavi pa je predsednik nalezl na močan odpor občinstva, ki ji je bilo Vrhovno sodišče sveto in nedotakljivo. Nasprotniki New Deala so zdaj lahko branili svoje gospodarske interese z videzom, da branijo ustavo. Predsednik je nato utihnil, kongres pa je nadaljeval njegov zakonodajni program. Še pred koncem zasedanja v avgustu 1935 je sprejel med drugim zakon o socialni varnosti, ki je uvedel vsedržavni sistem starostnega in občega zavarovanja. Sprejel je tudi Wagnerjev zakon o službenem razmerju delavcev (Wagner-Connery Labor Relations Bill). Obnovil je kongres tudi nekoliko spremenjena

zakona o železničarskem pokojninskem zavarovanju in o kmetiskem moratoriju.

Demokrati so torej še nadalje sprejemali zakone. Čeprav so nekateri morda želeli, da bi se lepo naslonili in uživali sladkosti vladanja ter odložili odgovornost za svoje brezdelje na ustavo in na Vrhovno sodišče, je večina vendarle bila za nadaljno preizkušanje.

Ko se je Vrhovno sodišče jeseni leta 1935. zopet sešlo, je občinstvo z velikim zanimanjem pričakovalo odločitve. A dolgo časa se ni zgodilo nič. Dne 6. januarja 1936 pa je sodišče s šestimi glasovi proti trem razveljavilo zakon o prilagoditvi kmetijstva, torej zakon, za katerega so se bili voditelji farmarjev tako dolgo borili. Mnenje sodišča je spet razlagal sodnik Roberts. Priznal je kongresu oblast za predpisovanje davkov in za uporabljanje denarja v splošno blaginjo. Toda oblast za urejanje in nadzorovanje kmetijske proizvodnje da spada v pristojnost posameznih držav in kongres da zato ne sme uporabljati davčnih dohodkov v take namene. (Dalje prihodnjič.)

Sovjeti kupujejo savinjski hmelj

Ze teden dni je v Savinjski dolini zastopnik sovjetske trgovinske delegacije v Beogradu Sokoljev. S savinjskimi trgovci je sklenil pogodbe za nakup 500 stotov hmelja, ki ga plačuje po 20 do 25 din za kilogram. Hmeljski trg v Savinjski dolini je s tem nekoliko oživel. Se vedno pa je skoraj tri četrtine hmelja neprodanega. Kaj Prizad tega ne vidi?

Državne tvornice za cement ne bo

Poročali smo o nameri gradbene ministarstva, da ustanovi drž. tvornico za cement ter nastopili proti tej nameri, ker niti že obstoječe tvornice v Jugoslaviji ne morejo izkoristiti svoje zmogljivosti. Sedaj se poroča iz Beograda, da se je namera ustanovitve drž. tvornice opustila, ker bi bila instalacija za 100% dražja in se ne bi mogla dobaviti prej ko v 20 mesecih. Zunanje razmere so torej preprečile pri nas neumestni korak. Dobro je to!

Naš dolg Nemčiji padel

Izkaz o stanju naših kliringov z dne 31. januarja kaže večje spremembe, kakor je razvidno iz naslednjih števil (vse v milijonih dotične valute):

Aktivni kliringi:	31. 1.	22. 1.
Bolgarska din	1'17	1'50
Francija fr. fr.	4'04	2'33
Franc. kol. fr. fr.	4'98	2'76
Nizozemska fl.	3'35	6'87
Norveška din	0'38	0'27
Pasivni kliringi:		
Madžarska din	86'38	80'62
Poljska din	18'52	18'56
Romunija din	3'52	3'52
Slovaška Ks	30'10	29'75
Češko-Moravska Kč	63'34	60'37
Turčija din	8'12	8'36
Nemčija RM	58'87	61'74
Italija din	21'62	15'91
Belgija din	4'85	5'09
Danska (zbiralni r.) din	2'40	2'01
Danska (likv.) din	2'60	2'50

Turistične zveze z Madžarsko

Upoštevač važnost poglobitve turističnih stikov z Madžarsko je finančni minister s svojim odlokom št. 2161 od 20. januarja t. l. odobril udeležencem izleta v Budimpešto, ki ga prireja »Putnik« od 22. do 26. februarja 1941., potovanje s kolektivnim ali individualnim potnim listom brez predložitve potrdila o plačanih davkih.

Informacije in prospekte za to zanimivo potovanje dobijo zainteresenti pri vseh uradih »Putnika« v Sloveniji.

»Gozdarski vestnik«

1. številka IV. letnika »Gozdarskega vestnika« ima naslednjo vsebino: inž. Stanko Sotošek: O varstvu gozdov pred mrčesom — Lojze Mušič: Ne gojimo mahu in gozdu — Dopisna gozdarska posvetovalnica — Sodobna vprašanja — Zakoniti predpisi in okrožnice — Dopisi — Društvene vesti — Gradivo za slovenski gozdarski slovar — Lesna trgovina — Gozdarski vestnik je odlično urejan ter priporočamo lesnim trgovcem, da se naroče na to revijo. Naročnina za vse leto 60 din. — Naslov uprave: Maribor, Kopaljska ulica št. 6/II.

Sejmi in razstave

Dunajski velesejem bo letos v času od 9. do 16. marca. Putnik sporoča, da je odobren za obiskovalce dunajskega velesejma na naših železnicah 25% popust, na nemških pa 60% popust. Vizum je brezplačen. Postopek za prijave obiskovalcev je letos poenostavljen in se je v vseh vprašanih obiska dunajskega velesejma obrniti na Putnika v Ljubljani.

Izvoz drv in orehovine v Švico

Direkcija za zunanjo trgovino sporoča izvoznikom drv in oglja ter orehovine v Švico:

1. Prva tretjina kontingenta za izvoz oglja v Švico, ki je bila določena s sporazumom od 3. decembra lanskega leta, je v celoti izčrpana in se prošnje za izvoz oglja v Švico ne bodo več sprejemale na račun prve tranše. Kakor je znano, se bo izvoz po drugi tranši začel v juniju in se bo reševanje prošelj, ki bi med tem časom prispele na direkcijo za zunanjo trgovino, odložilo do maja.

2. Pozivajo se izvozniki drv, ki nameravajo izvažati to blago v Švico v okviru in po določbah sporazuma 3. decembra lanskega leta, da do 15. februarja t. l. vključno pošljejo direkciji prošnje, da se jim izda izvozno dovoljenje za izvoz v okviru prve tranše 5 tisoč vagonov. Prošnje, ki bi jih prejela direkcija po tem roku, se ne bodo mogle upoštevati. Prošnje pa morajo biti sestavljene natančno po navodilih okrožnice št. 660 z

dne 4. januarja t. l., ker drugače se ne bodo upoštevale. Direkcija za zunanjo trgovino opozarja izvoznike, naj vlagajo prošnje samo za blago, ki ga že imajo, in v skladu z veljavnimi pogodbami s pooblaščenimi švicarskimi uvozniki.

3. Kontingent 500 vagonov, ki je bil odobren lani julija meseca za izvoz orehovih panjev v države, za katere velja klirinško plačevanje, je v celoti izrabljen. Po sklepu odbora za izvoz pri direkciji za zun. trgovino ne bo direkcija izdajala dovoljenj za izvoz orehovih panjev čez ta kontingent, dokler ne bo izdan pravilnik za izvajanje uredbe o pogozditvi goličav in o izvozu orehovega lesa, in dokler ne bodo izdani odloki, s katerimi bodo v soglasju z določbami tega pravilnika predpisani pogoji za vlaganje prošelj za izvoz orehovih panjev. Zato se priporoča izvoznikom, da sploh ne pošiljajo direktiji prošelj za izvoz orehovih panjev, dokler ne bo objavljen omenjeni postopek.

Stevan Kukoleča:

Industrija Jugoslavije 1918—1938

Najnovejša in najpopolnejša monografija o naši industriji

Beograd 1941. Izdanje »Balkanske štampe«, 540 strani, cena 250 dinarjev.

Beograjska založba »Balkanska štampa«, ki izdaja znano dnevno informativno korespondenco »Jugoslavanski Kurir«, je izdala sedaj veliko strokovno delo gosp. Stevana Kukoleče pod naslovom »Industrija Jugoslavije 1918. do 1938.«, po izdaji dela gg. V. Rozenberga in J. Kostića: »Kdo finansira jugoslovansko gospodarstvo«.

Delo »Industrija Jugoslavije 1918. do 1938.« je pomemben, koristen in potreben prispevek naši gospodarski literaturi kot prvi sistematični in vse obsegajoči opis vsega življenja in razvoja industrije Jugoslavije od njene ustavitve. V prvem delu knjige je obširno podana struktura jugoslovanske industrije. V tem delu knjige se obravnava položaj industrije v sklopu jugoslovanskega narodnega gospodarstva, velikost te industrije in njen razvoj v letih 1918. do 1938. Podani so obširni statistični podatki o industrijskih podjetjih v naši državi, o njih zmogljivosti, delovni sili, o razvoju in razdelitvi pogonske sile v industriji, o industrijskih investicijah itd. Posebej so pokazani problemi in tendence koncentracije in integracije v proizvodnji posamez-

nih industrijskih panog ko tudi problem vloge vseh industrijskih panog v naši zunanji trgovini. V drugem delu se obravnava zelo obširno in od vseh strani vprašanje industrializacije naše države, a tudi vsi činitelji, ki so pogoj za to industrializacijo.

Ker to delo ne daje samo vseh potrebnih podatkov o življenju in razvoju naše industrije, temveč so v knjigi obravnavana tudi vsa vprašanja, ki se tiče naše industrije, more knjiga služiti kot zelo koristen priročnik tudi širšemu občinstvu izven vrst gospodarskih krogov. To tem bolj, ker je to strokovno delo pisano na način, ki je dostopen najširšim vrstam čitateljev. Knjiga, trdo vezana, velja 250 din in se naroča pri »Balkanski štamp«, Beograd, Prestolonaslednikov trg 38.

Ze v 24 urah barva, plesira in kemično s n a ž i obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovrtnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 3

Telefon št. 22-72.

Doma in po svetu

Bolgarski poslanik v Beogradu Stojil K. Stojilov je umrl v Beogradu za hripo in oslabljenjem srca. Pokojni poslanik se je rodil 1. 1889. v Plovdivu kot sin znanega bolgarskega politika, ki je bil tudi predsednik bolgarske vlade. Pokojnik je bil velik prijatelj našega naroda ter bil šele l. 1940. imenovan za poslanika v Beogradu. Prej je bil pet let poslanik v Budapešti. Njegova smrt je napravila v Beogradu zelo globok vtis.

Min. dr. Fran Kulovec je imel v nedeljo v Celju na zborovanju JRZ velik programatični govor. Uvodoma je poudaril velik pomen, da je stranka po smrti voditelja dr. Korosca pri izvolitvi njegovega naslednika pokazala popolno disciplino in s tem poudarila svojo udarnost. Ta enotnost se naj kaže vedno in povsod.

Nato je min. Kulovec nadaljeval: Mi smo nesporno večina slovenskega naroda in nosimo v prvi vrsti odgovornost za njegovo usodo. Ni pa sedaj čas, da bi se stranke med seboj prepirale in potrebna je pomiritev med njimi. Naša javna glasila naj bi se dvignila nad dnevene strasti in s tega vidika obravnavala naša javna vprašanja. Vse javno življenje se mora danes presojati z vidika hierarhije javnih vrednot. Naj nastopi pomirjenje, da bomo močni in velikih časih preizkušnje.

Vendar pa napovedujemo neizprosno boj levičarskim elementom, ki so nevarni za naš notranji mir. Tu je potrebna močna roka, ker nočemo komunizma. Ruski narod je naš brat, ne pa ruski komunizem. Smo in hočemo biti dobri Jugoslavlani, dobri Slovenci, Srbi in Hrvati, da bo Jugoslavija močna.

Pri preosnovi vlade smo ohranili pozicije, ki smo jih imeli, ko se je od nas ločil naš voditelj. Politični položaj je trdno v rokah sedanje vlade, ki je vlada sporazuma. Naše razmerje do bratov Hrvatov in Srbov je pravilno. Ko sem hodil v Beograd, sem se rad ustavil v Zagrebu, vendar nisem pozabil, da je Beograd naša prestolnica, kjer je sedež naše vzvišene dinastije.

Min. dr. Kulovec je nadaljeval: Mi Slovenci najskrenejše sodelujemo pri politiki sporazuma in zato želimo, da bi tudi Slovenci dobili čim prej slovensko banovino.

Dr. Kulovec je nato govoril o raznih aktualnih vprašanjih in pri tem poudaril, da ne more dopustiti, do bi se začela vprašanja zatemanila. Tako tudi ne vprašanje slovenske samouprave. Samo v korist države bi bilo, če bi naš mladi kralj Peter II. ob svojem nastopu sprejel državo popolnoma urejeno. Togi centralizem se je izkazal kot vir vseh nesreč. Treba ga zato pokopati.

Po zaslugi voditeljev naše zun. politike, zlasti kneza-namestnika Pavla, je danes Jugoslavija otok miru. Preživljamo sicer tudi neugodnosti, a kaj je vse to proti vojni. Strniti se moramo okoli vlade narodnega sporazuma, ki hoče še nadalje ohraniti mir. Imamo svojo vojsko, v kateri so tudi naši možje in fanti in ki je čuvar naše varnosti. Kar žrtvujemo za njo, žrtvujemo za sebe. Z vsjo odločnostjo bomo sledili činiteljem, ki vodijo našo državo: dinastiji, vladi in vojski.

Sedaj se objavljajo podrobnosti o boju med neznanu podmornico in italijanskimi ladjami v bližini Hva-

ra. Italijanski remorker »Ursus« je vlekel 100 tonsko plovečo trdnjavo. V bližini pa je bil še neki drug italijanski remorker. Podmornica je zadelala remorker »Ursus« ter je eksplodiral njegov kotel. Remorker se je potopil; od posadke 30 mož se jih je pet rešilo s plavanjem, a so kmalu nato v bolnici umrli zaradi dobljenih ran. Ploveča trdnjava, ki je bila oborožena s 15 cm topovi, je nekaj časa blodila po morju, dokler je ni rešil naš parnik »Drava« in prepeljal v Hvar, kjer je ostala 24 ur, nakar jo je odvelkel prispeli italijanski remorker. Kaj se je zgodilo z drugim italijanskim remorkerjem, ki je bil v bitki, ni znano.

V bližini Veleluke so opazili naši ribiči mal čoln, v katerem sta bila dva italijanska mornarja, v čolnu je ležal hudo ranjen mornar, dva pa sta se z rokami držala za čoln. Ribiči so vse italijanske mornarje rešili. Ranjeni mornar je na poti v bolnico umrl. Od rešenih mornarjev sta 2 iz Rima, po eden pa iz Napulja in Benetk.

Pri Šolti pa so našli naši ribiči 7 metrov dolg čoln, v katerem sta bili trupli dveh italijanskih vojakov. Obe trupli in čoln so bili naravnost preretani s strelji iz strojnic. Ladja je pripadala parniku »Nicolò Valerio« iz Benetk. Neke italijanska ploveča trdnjava pa se je razbila ob hribu pri Baru.

»Deutsches Volksblatt« apelira na vse Nemce v Jugoslaviji, da z vsemi močmi podpirajo prizadevanje novega urada za statistiko in narodnostno politiko, ki se je ustanovil pri Kulturbundu in ki naj zbere podatke o vseh Nemcih v Jugoslaviji. Po mnenju lista je v Jugoslaviji 700.000 Nemcev, torej znatno več, kakor pa jih izkazuje ljudsko štetje. Ta trditve lista pa nikakor ni tudi dokazana.

Del državnih fondov je bil z ukazom kr. namestnikov prenesen na banovino Hrvatsko.

Trg. minister je dovolil ustanovitev delniške družbe H. Fegeli z glavnico 1 milijona din. Družba se bo bavila s posredovanjem pri uvozu in izvozu blaga.

Skrajni rok za prijave o udeležbi tujecev v domačih gospodarskih podjetjih je podaljšan z okrožnico devizne direkcije Nar. banke od 15. januarja do 28. februarja.

Načrt uredbe o ustroju ministarstva za oskrbo in prehrano je izgotovljen ter je predloženo resornim ministrom v proučevanje.

Za čiščenje strojev se bo moral uporabljati namesto bencina trikloretil, ker so poskusi pokazali zelo dobre uspehe. Zato se pripravljajo naredba, ki bo omejila uporabo bencina in petroleja za čiščenje strojev na minimum.

Večino delnic tekstilne industrije »Preslica« v Oroslavju je kupila ladijska in transportna družba »Devo in Soldat« v Dubrovniku. »Preslica« je bila dosedaj v čeških rokah.

Vsi uradniki Glavne zveze srbskih kmetijskih zadrug so prejeli za božič — kakor poroča »Matica rada« po 70 kg moke, 25 kg masti, 5 kg riža, 15 kg fižola, gosko, trinajsto plačo in še 450 din kot draginjsko doklado.

Na Reki je bilo kaznovanih več naših državljanov, ker so tihotapili čez mejo valute in devize. Baje gre za več ko 3 milijone lir.

Janko Sakazov, ustanovitelj bolgarske socialistične stranke, je umrl. Bil je večkrat tudi minister.

Maršal Vorošilov je slavil te dni svojo 60letnico. Odlikovanih je bil za Leninovim redom ter imenovan za načelnika gen. štaba akademije rdeče armade. Vlada je razpisala 50 ustanov maršala Vorošilova za najboljše slušatelje sovjetskih vojaških akademij.

Horie Sime romunske oblasti še niso izsledile.

Po najnovejših vesteh je bilo ob zadnjih nemirih aretiranih v Bukarešti in v drugih krajih okoli 5000 oseb, ki so še sedaj v zaporih.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce,

da so v prejšnjem mesecu dostavljeni plačilni nalogi zapadli v plačilo. Prispevki norajo biti poravnani v osmih dneh po prejemu plačilnega naloga!

Za čuvanje pravice zavarovanca do pokojnine je potrebno, da so zavarovalni prispevki dejansko plačani!

To opozorilo je smatrati kot opomin! Proti delodajalcem, ki ne bodo poravnali prispevkov, mora urad uvesti prisilno izterjavo brez predhodnega opomina. Urad izvršuje važne socialne dolžnosti, ki ne dopuščajo odlašanja.

A. ŠARABON & CO.
LJUBLJANA

Uvoz kolonialne robe
Veletrgovina s špacerijo
Velepražarna za kavo
Milna za dišave
Glavna zaloga rudniških vodá

Brzojavni naslov:
ŠARABON LJUBLJANA
Telefon št. 26-66

Koliko trgovcev gre na letni dopust in odmor?!
1—2%!! Vsi drugi pa se mučijo in delajo brez ozira na zdravje!
Zato vsaj doma pijte
RADENSKI ZDRAVILNI VRELEC

listega z rdečimi srci,
našo najboljšo prirodno mineralno vodo. Zdravje in užitek!

SEJEM RAJHA V LEIPZIGU
se vrši spomladi 1941. od 2. do 7. marca

60% popusta na nemških državnih železnicah
25% popusta na jugoslovanskih državnih železnicah

Nemški vizum se podeli brezplačno. Prijave naj se izvrše čimpreje, najpozneje do 5. febr. 1941. pri pristojnemu častnemu zastopniku

V Ljubljani: Ing. G. Tönnies, Tyrševa 33, Telefon 27-62
V Mariboru: Jos. Bezjak, Gosposka 25, Telefon 25-97
V Beogradu: Zvanični biro sajma rajha u Lajpcigu, Knez Mihajlova 33.